

Izmaiņas tiesību aktos, kas stājas spēkā 2016. gadā

Ar 2016. gada 1. janvāri Nodokļu administrācijai paredzētas tiesības noteikt samazināto ar nodokļiem un nodevām apliekamo objektu uz aprēķinu pamata un piedzīt soda naudu 100% apmērā, ja tiks konstatēts, ka nodokļu maksātājs lieto **kases aparātu, hibrīda kases aparātu, kases sistēmu, specializēto ierīci vai iekārtu** ar mainītu konstrukciju vai programmu, bet nav iespējams noteikt periodu, kurā slēpts vai samazināts ar nodokļiem un nodevām apliekamais objekts, un tā apmēru. Savukārt, ja gada laikā atkārtoti (kas jau norāda uz apzinātu nodokļu maksātāja rīcību ar mērķi izvairīties no nodokļu maksāšanas) tiks konstatēta iejaukšanās iekārtas vai ierīces programmā, izvairīšanās no nodokļu vai nodevu maksāšanas un grāmatvedības uzskaitē neuzrādītu ienākumu izmaksa, kas ir būtiski nodokļu maksātāja pārkāpumi, šis fakts tiks vērtēts kā papildus apstākļi nodokļu maksātāja saimnieciskās darbības apturēšanai bez brīdinājuma.

Lai izvairītos no situācijas, ka nodokļu maksātājs pārkāpumu novēršanai paredzēto laiku pēc brīdinājuma par saimnieciskās darbības apturēšanu saņemšanas izmanto aktīvu atsavināšanai, reorganizācijai, amatpersonu maiņai u.c. darbību veikšanai, kas vērstas uz izvairīšanos no atbildības, likumā Valsts ieņēmumu dienestam paredzētas tiesības vienlaikus ar brīdinājuma par saimnieciskās darbības apturēšanu izteikšanu nodokļu maksātājam noteikt aizliegumu veikt noteiktas darbības, kas vērstas uz izvairīšanos no nodokļu maksāšanas (piemēram pamatlīdzekļu atsavināšana) un piemērot liegumu nodokļu maksātāja reorganizācijai, likvidācijai un amatpersonu maiņai.

Ar 2016.gada 1.martu Valsts ieņēmumu dienestam paredzētas tiesības sniegt tā rīcībā esošo **informāciju par fiziskās personas ienākumiem** kredītinformācijas birojam nodošanai, nemainot tās saturu, kredītinformācijas lietotājam — kapitālsabiedrībai (tās filiālei), kas Latvijas Republikā ir tiesīga veikt personu kredīvēšanu vai ir saņēmusi speciālu atļauju (licenci) patērētāja kredīvēšanas pakalpojuma sniegšanai, — šīs fiziskās personas kā iespējamā vai esošā kredītinformācijas lietotāja klienta kredīvēšanas vērtēšanai vai sava kredītriska pārvaldībai.

Ar 2016.gada 1.aprīli noteikts pienākums kredītiestādēm un maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, konstatējot aizdomīgu darījumu Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma izpratnē, ziņot arī Valsts ieņēmumu dienestam par tādiem personu, kuru rezidences (reģistrācijas) valsts ir Latvijas Republika, **aizdomīgiem darījumiem**, kas atbilst aizdomīguma pazīmēm nodokļu jomā. Ziņojumus sniedz Valsts ieņēmumu dienestam, lai atklātu un novērstu likumpārkāpumus, kuru rezultātā samazināts budžetā iemaksājamā nodokļa apmērs vai palielināts no budžeta atmaksājamā nodokļa apmērs un par kuriem atbildība paredzēta šajā likumā vai konkrēto nodokļu likumos, kā arī noziedzīgos nodarījumus par izvairīšanos no nodokļu un tiem pielīdzināto maksājumu nomaksas un par krāpšanu.

Ar 2016.gada 1.jūliju Valsts ieņēmumu dienestam paredzētas tiesības piemērot nodrošinājuma līdzekli - liegumu komersanta amatpersonu maiņai, reorganizācijai, likvidācijai pirms administratīvā procesa (nodokļu revīzijas (audita)) uzsākšanas vai to uzsākot, ja pastāv riski, ka komersants varētu savu darbību pārtraukt vai mēģinātu izvairīties no atbildības. Protī, Valsts ieņēmumu dienestam noteikts pienākums **informēt Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru par nodokļu maksātājiem, kam plānots uzsākt nodokļu revīziju (auditu)**. Uzņēmumu reģistrs, saņemot šāda komersanta pieteikumu par izmaiņām komercereģistrā ierakstāmajās ziņās (amatpersonu maiņa, reorganizācija, likvidācija), informēs Valsts ieņēmumu dienestu par saņemtajiem pieteikumiem, savukārt Valsts ieņēmumu dienests vērtēs nodokļu maksātājam konstatētos riskus un nepieciešamību piemērot izpildes nodrošinājuma līdzekli.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Neapliekamais minimums

Ar 2016. gadu tiks ieviests **diferencētais neapliekamais minimums**. Tādējādi turpmāk visām personām tiks piemērots nevis vienāds neapliekamais minimums, bet gan tiks piemērots gada diferencētais neapliekamais minimums, kura apmērs atšķirsies atkarībā no maksātāja gūto ar nodokli

apliekamo ienākumu apmēra (apliekamo ienākumu kopsummā tiks ieskaitīti gan ar vispārējo likmi apliekamie ienākumi, gan arī ienākumi, kurus ar nodokli apliek pēc samazinātas likmes).

Atvieglojums par apgādībā esošām personām

Tiks sašaurināts personu loks, par kurām maksātājs ir tiesīgs piemērot **atvieglojumu par apgādībā esošām personām**. Turpmāk paredzēts, ka nodokļa atvieglojums tiks attiecināts tikai uz nepilngadīgu bērnu un uz bērnu, kamēr viņš turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai, aizbildnībā vai aizgādībā esošām personām, kā arī personām (laulāto, vecākiem, vecvecākiem, bērniem, kas sasnieguši 18 gadu vecumu), ja minētās personas nestrādā, tām saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir noteikta invaliditāte, kā arī tās nesaņem ar nodokli apliekamus ienākumu vai valsts pensiju.

Attaisnotie izdevumi

Tiks ieviesta elektroniska **informācijas apmaiņa starp vispārējām, profesionālajām, augstākajām vai speciālajām izglītības iestādēm** un Valsts ieņēmumu dienestu. Tādējādi likuma norma paredz, ka turpmāk vienreiz gadā līdz pēctaksācijas gada 1.februārim vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iestādes nosūtīs Valsts ieņēmumu dienestam elektroniski informāciju par izglītojamā mācībām samaksāto summu, kā arī fiziskās personas kodu vai juridiskās personas reģistrācijas numuru, kura veikusi maksājumu par mācībām;

- iespēja maksātāja attaisnotajos izdevumos iekļaut arī maksātāja izdevumus, kas radušies, veicot solidaritātes nodokļa nomaksu;
- iespēja maksātāja attaisnotajos izdevumos iekļaut arī maksātāja izdevumus par interešu izglītības programmu apgūšanu bērniem;
- maksātāja attaisnotajos izdevumos tiks iekļautas summas, kas atbilstoši Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumam ziedojuma vai dāvinājuma veidā nodotas Latvijas Republikā reģistrētai politiskajai partijai vai politisko partiju apvienībai un kas kopā taksācijas gada laikā nepārsniedz 213,43 eiro.

Citas izmaiņas

Ar 2016. gadu līdz 15 tūkstošiem eiro tiek **samazināts saimnieciskās darbības ieņēmumu sliexsnis patentmaksas maksātājiem** (līdz 2015.gadam tas noteikts 50 tūkstošu eiro apmērā un tas bija vienāds ar Pievienotās vērtības nodokļa likumā noteiktajam sliexsnim, kas paredz pienākumu reģistrēties Valsts ieņēmumu dienesta pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistrā).

Ar 2016. gadu tiek **vienādots iedzīvotāju ienākuma nodokļa režīms attiecībā uz Latvijas rezidentu veiktajām iemaksām privātajos pensiju fondos vai apdrošināšanas sabiedrībās**, kuras dibinātas citā Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dalībvalstī.

Mikrouzņēmuma nodoklis

Grozījumi Mikrouzņēmumu nodokļa likumā paredz **2016. gadā saglabāt 9% mikrouzņēmumu nodokļa likmi visam mikrouzņēmumu apgrozījumam līdz 100 000,00 eiro gadā**: gan apgrozījumam līdz 7 000,00 eiro, gan apgrozījumam no 7 000,01 eiro līdz 100 000,00 eiro.

2015. gada 30.novembra grozījumi Mikrouzņēmumu nodokļa likumā paredz, ka Mikrouzņēmumu nodokļa likuma normas, kas attiecas uz nozarēm, kurās mikrouzņēmums nav tiesīgs izvēlēties maksāt mikrouzņēmumu nodokli, stājas spēkā 2017. gada 1. janvārī.

Atbilstoši minētajiem grozījumiem mikrouzņēmumu nodokļa maksātājs, kas līdz 2015. gada 30. aprīlim ir ieguvis mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja statusu un veic saimniecisko darbību nozarē, kas noteikta Ministru kabineta 2015. gada 22. septembra noteikumos Nr. 540 "Noteikumi par nozarēm, kurās nepiemēro mikrouzņēmumu nodokļa režīmu", ir tiesīgs saglabāt mikrouzņēmumu nodokļa maksātāja statusu 2017. un 2018. gadā.

Nekustamā īpašuma nodoklis

Nodokļa bāze lauku zemei – speciālā vērtība

Paredzēts no 2016. gada līdz 2025. gadam nodokļa aprēķinam **izmantot divu veidu nodokļa bāzes** – nekustamā īpašuma kadastrālo vērtību (vispārīgā gadījumā) un speciālo vērtību (lauku zemēm, kuru platība pārsniedz 3 ha).

Speciālo vērtību nodokļa aprēķinam piemēros ārpus pilsētu administratīvajām teritorijām esošajām zemes vienībām (to daļām), kuru platība pārsniedz 3 ha un kurām viens no Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā reģistrētajiem nekustamā īpašuma lietošanas mērķiem ir “Lauksaimniecības zeme”, “Mežsaimniecības zeme un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kurās saimnieciskā darbība ir aizliegta ar normatīvo aktu” vai “Ūdens objektu zeme”.

Speciālā vērtība pēc būtības ir lauku zemes kadastrālā vērtība ar noteiktu pieauguma ierobežojumu. Taksācijas gada speciālās vērtības pieaugums ikgadēji nepārsniegs 10% no iepriekšējam taksācijas gadam noteiktās lauku zemes speciālās vērtības.

Speciālo vērtību noteiks Valsts zemes dienests, izmantojot Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā reģistrētos datus par attiecīgo zemes vienību.

Izmaiņas inženierbūvju aplikšanā ar nodokli

Ar 2016. gadu **nodokļa atbrīvojums vairs netiks piemērots** tām likuma “Par nekustamā īpašuma nodokli” 1. panta otrās daļas 3.¹ punkta “c” apakšpunktā uzskaitītajām **inženierbūvēm, kuras būs iznomātas saimnieciskās darbības veikšanai**.

Izmaiņas nodokļa atvieglojuma piemērošanā politiski represētām personām

Paredzēts ar 2016. gadu **vairs nepiemērot likuma** “Par nekustamā īpašuma nodokli” 5. panta otrās daļas **nosacījumu, ka zemei un dzīvojamai mājai vismaz piecus gadus jābūt politiski represētās personas īpašumā** vai tiesiskajā valdījumā, lai persona varētu pretendēt uz nodokļa atvieglojumu. Lai novērstu atšķirīgas likuma “Par nekustamā īpašuma nodokli” 2. panta devītās daļas interpretācijas iespējas, to paredzēts attiecināt ne tikai uz valstij un pašvaldībām piederošu, bet arī uz valstij un pašvaldībām piekritīgu nekustamo īpašumu.

Azartspēļu nodoklis

Ar 2016. gada 1. janvāri tiek **paaugstinātas azartspēļu nodokļa likmes:**

- ruletei (cilindriskai spēlei) – par katru ruletes rotējošai iekārtai pievienotu spēļu galdu – no 17 279,36 eiro uz 18 000 eiro;
- kāršu un kauliņu spēlei – par katru galdu – no 17 279,36 eiro uz 18 000 eiro;
- videospēlēm un mehāniskiem automātiem – par katra automāta katru spēles vietu – no 3141,70 eiro uz 3204 eiro.

Solidaritātes nodoklis

Ar mērķi mazināt nodokļu regresivitāti nodarbinātajiem un pašnodarbinātajiem ar augstāku ienākuma līmeni pieņemts **Solidaritātes nodokļa likums**. Solidaritātes nodoklis, sākot ar 2016. gadu, tiks piemērots fizisko personu ienākuma, kas kalendāra gada laikā ir pārsnieguši valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu maksimālo apmēru (2016. gadā 48600 eiro, vidēji mēnesī 4050 eiro), daļai. Nodokļa likme atbilst likumā “Par valsts sociālo apdrošināšanu” noteiktajai. Nodokļa maksātājam ar šī nodokļa ieviešanu netiek uzlikti jauni pienākumi, jo nodokli, pamatojoties uz valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu un to objekta uzskaiti, noteiks un valsts pamatbudžetā iemaksās valsts institūcija - Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra.

Akcīzes nodoklis

2016. gada 1. janvārī tiek **paaugstinātas akcīzes nodokļa likmes:**

- svinu nesaturošam benzīnam, dīzeļdegvielai (gāzeļļai), petrolejai, sašķidrinātai naftas gāzei (LPG) un svinu nesaturošam benzīna un etilspirta maisījumam, ja absolūtā spirta

saturs gala produktā veido no 70 līdz 85 tilpumprocentiem no kopējā produkta daudzuma;

- smēķējamai tabakai un tabakas lapām;
- cigāriem un cigarillām (atbilstoši likumā “Par akcīzes nodokli” noteiktajam akcīzes nodokļa paaugstinājuma grafikam).

2016. gada 1. martā:

- tiek paaugstinātas akcīzes nodokļa likmes alkoholiskajiem dzērieniem;
- tiek ieviests akcīzes nodoklis karsējamai tabakai 62 eiro par 1000 gramiem.

2016. gada 1. jūlijā:

- tiek ieviests akcīzes nodoklis elektroniskajās cigaretēs izmantojamam šķidrums. Akcīzes nodokļa likme tiek aprēķināta, summējot likmi par 1 mililitru šķidruma – 0,01 eiro un likmi par 1 miligramu nikotīna – 0,005 eiro.
- tiek paaugstināts akcīzes nodoklis cigaretēm (atbilstoši likumā “Par akcīzes nodokli” noteiktajam akcīzes nodokļa paaugstinājuma grafikam).

Pievienotās vērtības nodoklis

2016. gada 1. janvārī:

- PVN apgrieztā maksāšanas kārtība piemērota arī tādiem kokmateriālu veidiem kā malkai apaļkoku, pagaļu, zaru, zaru saišķu vai tamlīdzīga veidā, koksnes šķeldai un skaidām, zāgskaidām un koksnes atlikumiem, kā arī zāgskaidu un koksnes atlikumiem aglomerētu vai neaglomerētu briķešu, granulu vai tamlīdzīgā veidā, ko paredzēts izmantot kā koksnes kurināmo;
- priekšnodokļa atskaitīšanas ierobežojums par vieglo pasažieru automašīnu iegādi un ar tās uzturēšanu saistītām izmaksām ir 50% apmērā.

2016. gada 1. aprīlī ieviesta PVN apgrieztā maksāšanas kārtība mobilajiem telefoniem, klēpj datoriem, planšet datoriem un integrālās shēmas ierīcēm.

2016. gada 1. jūlijā:

- dzīvojamās mājas pārvaldīšanas pakalpojumam piemērojama PVN standartlikme 21% apmērā;
- dzīvojamās mājas pārvaldīšanas pakalpojuma sniedzējiem, kuriem iepriekšējā taksācijas gadā kopējā darījumu vērtība ir sasniegusi 100 000 eiro, bet nav nepārsniegusi 2 milj. eiro, ir tiesības piemērot īpašo PVN maksāšanas un priekšnodokļa atskaitīšanas kārtību (tā saucamo “kases principu”) attiecībā uz dzīvojamās mājas pārvaldīšanas pakalpojumu sniegšanu

Transportlīdzekļa ekspluatācijas nodokļa un uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likums

Palielinātas uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa likmes par 7,4% (ņemot vērā patēriņa cenu indeksa izmaiņas 2014. gadā pret 2010. gadu) un likmes noapaļotas līdz veselam eiro. Paredzētas izmaiņas uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodokļa objektā. Turpmāk uzņēmumu vieglo transportlīdzekļu nodoklis būs jāmaksā arī par kravas furgonu ar vairāk nekā trīs sēdvietām un ar pilnu masu līdz 3000 kilogramiem. No atbrīvojuma loka būs izslēgti viegļie taksometri. Turpmāk atbrīvojumu no nodokļa maksāšanas saņems tie komersanti, ārvalsts komersanta filiāle vai zemnieku saimniecība, kura lieto transportlīdzekli uz nomas līguma pamata no fiziskas personas, kas Valsts ieņēmumu dienestā reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicēja.

Revīzijas joma

2016. gada 1. janvārī stāsies spēkā **grozījumi likumā “Par zvērinātiem revidentiem”**. Grozījumi “Par zvērinātiem revidentiem” paredz zvērinātiem revidentiem un zvērinātu revidentu komercsabiedrībām prasību informēt Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju par faktiem, kas ir atklāti revīzijas pakalpojumu sniegšanas laikā un lietpratēja vai uzticības uzdevuma izpildes laikā un norāda uz iespējama noziedzīga nodarījuma izdarīšanu (aizdomas par amatpersonas kukuļošanu). Tāpat arī grozījumi likumā “Par zvērinātiem revidentiem” paredz kārtību, kādā zvērināti revidenti un zvērinātu revidentu komercsabiedrības veiks Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likumā

noteiktās ierobežotās pārbaudes.

2016. gada 17. jūnijā stāties spēkā Eiropas Savienības regula (Eiropas Parlamenta un Padomes Regula 537/2014 par īpašām prasībām attiecībā uz obligātajām revīzijām sabiedriskas nozīmes struktūrās un ar ko atceļ Komisijas lēmumu 2005/909/EK), kura ir tieši piemērojama ES normatīvais akts finanšu un kapitāla tirgus dalībniekiem (sabiedriskas nozīmes struktūrām), to ieceltajiem zvērinātiem revidentiem un to neatkarīgajiem uzraugiem. Regula paredzēs kārtību, kādā ir jāieceļ revidents vai tā komercsabiedrībā revīzijas pakalpojuma sniegšanai, noteikts pakalpojumu saraksts, kurus revidents nedrīkstēs sniegt vienlaicīgi ar revīzijas pakalpojumu vienam un tam pašam klientam, kā arī noteikta atbildība par Regulas prasību pārkāpšanu.

Grāmatvedības joma

2016. gada 1. janvārī stāties spēkā **Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums**, aizstājot šobrīd spēkā esošo Gada pārskatu likumu un Konsolidēto gada pārskatu likumu.

Saskaņā ar Grāmatvedības direktīvā (2013/34/ES) noteiktajām visai Eiropas Savienībai vienotajām kritēriju robežvērtībām, likumā nošķirtas un definētas mikro, mazas, vidējas un lielas sabiedrības.

Likums jāpiemēro gada pārskatiem un konsolidētajiem gada pārskatiem, sākot ar 2016. pārskata gadu (pārskatu gadu, kurš sākas 2016. gada 1. janvārī vai 2016. kalendārajā gadā).

Sabiedrībām, kuras atbilst likumā paredzētajai mikro vai mazas sabiedrības kategorijai, likums paredz mazāka informācijas daudzuma sniegšanu, nekā pašlaik, piemēram, nebūs jāsaprot naudas plūsmas pārskats un pašu kapitāla izmaiņu pārskats, būs jāsniedz mazāk informācijas finanšu pārskata pielikumā. Savukārt visas mikro sabiedrības būs atbrīvotas no vadības ziņojuma sagatavošanas.

Likums noteiks:

- gada pārskata saturu, sagatavošanas, revīzijas (pārbaudes), iesniegšanas un publiskošanas kārtību, kā arī gada pārskatā atklājamās informācijas apjomu, atvieglojumus un atbrīvojumus sadalījumā pa sabiedrību kategorijām;
- konsolidācijā iesaistāmās sabiedrības, atvieglojumus un atbrīvojumus koncerna mātes sabiedrībām, kā arī konsolidētā gada pārskata sagatavošanas, revīzijas vai ierobežotās pārbaudes, apstiprināšanas, iesniegšanas un publiskošanas kārtību;
- gada pārskata un par konsolidētā gada pārskata sagatavošanu, revīziju vai ierobežotā pārbaudi un par iesniegšanu atbildīgās personas.

Likums "Par ieguves rūpniecībā vai pirmatnējo mežu izstrādē iesaistītu komercsabiedrību paziņojumiem par maksājumiem pārvaldes iestādēm" - attiecināms uz Latvijas Republikā reģistrētu lielu komercsabiedrību, kura darbojas ieguves rūpniecībā vai pirmatnējo mežu izstrādē Latvijā vai citās valstīs, ja tā ir liela vai sabiedriski nozīmīga komercsabiedrība un, ja tās maksājuma summa vai maksājumu virknes kopsumma līdzinās vai pārsniedz 100 000 eiro. Likuma noteikumus jāpiemēro, sākot ar pārskata gadu, kurš sākas 2016. gada 1. janvārī vai 2016. kalendārā gada laikā.

Ministru kabineta noteikumi "Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likuma piemērošanas noteikumi" - izstrādāti pamatojoties uz Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likumu.

Noteikumos ietverti finanšu pārskata sagatavotājiem paredzēti norādījumi un skaidrojumi attiecībā uz to, kādā veidā finanšu pārskatā uzskaitāmi, novērtējami un atspoguļojami atsevišķi saimnieciskie darījumi (piemēram, finanšu palīdzības vai atbalsta saņemšana, ziedojumu vai dāvinājumu saņemšana, būvdarbu līgumā paredzēto darbu veikšana, nomas līguma noslēgšana), precizējot ar šiem darījumiem saistīto aktīvu, saistību, ieņēmumu un izmaksu atzīšanas kārtību un informācijas sniegšanu par tiem.

Noteikumi ietver arī norādījumus un skaidrojumus attiecībā uz to, kādā veidā nosakāmas summas, kuras tiek iekļautas konkrētos bilances posteņos (piemēram, pamatlīdzekļu, krājumu, uzkrājumu, debitoru parādu uzskaites posteņos), kādā veidā atspoguļojami notikumi pēc bilances datuma,

grāmatvedības politikas vai aplēšu maiņa, kādā kārtībā labojamas kļūdas.

Noteikumi būs jāpieņem gada pārskatiem, sākot ar 2016. pārskata gadu (pārskata gadu, kurš sākas 2016.gada 1.janvārī vai 2016. kalendāra gada laikā).